

Дзвоник

№ 174

Журнал для українських дітей Румунії

Місячник Союзу Українців Румунії. 14 рік видання, жовтень, 2021 рік

Дзвоник (Clopotel)

№ 174, 2021 р.

Журнал для українських дітей Румунії.
Заснований у 2007 році.

ISSN 2501-2630
ISSN-L 2501-2630

Над *Дзвоником* працювали:
Головний редактор: Людмила Дорош
Редактор: Ольга Сенишин
Редколегія: Іван Ковач, Михайло Михайлюк,
Михайло Трайста, Марія Чубіка

Адреса редакції:
м. Бухарест, вул. Раду Попеску, 15, с.1
тел.: 021-222-07-29; 021-222-07-37;
телефони/факси: 021-222-07-37

Друкарня:
«RCR Print»,
Бухарест, Румунія
Adresa redacției:
str. Radu Popescu 15, sect. 1
București, România.

УВАГА

всім читачам, дописувачам
та кореспондентам
журналу «Дзвоник»!

Наша електронна пошта змінилася.
*Пишіть нам за новою електронною
адресою: clopotel@uur.ro*

Дзвоник пропонує:

- * казки й оповідання
- * вірші, загадки
- * дитячу енциклопедію
- * сторінку народознавства
- * пісеньки
- * сторінки-розмальовки
- * вироби своїми руками

Дзвоник завжди радо прислухається
до ваших пропозицій і друкуватиме
надіслані вами спроби!
Увага! За достовірність надрукованих
матеріалів відповідають їх автори!

Микола КОКОЛЬСЬКИЙ

У вирії

Вставало сонечко пізніше,
Будило ранки в сивій млі,
А вечори щораз густіше
Стелили мряки по землі.
Вже осінь розпускала крила,
Зів'яла, жовта і стара –
Бузьки узнали: землю милу
Їм покидати вже пора.
І відусюди на леваду
Злітатись став буслячий рід.
І клекотав і радив раду,
Коли збиратися в похід.
Аж ось, громада чорно-біла
Заворушилася якстій,
Заклекотіла, зашуміла,
Мов військо, що іде у бій.
А потім розпростерла крила
І піднялася в височінь,
Аж сонце хмарою накрила
Крилата і рухлива тінь.
Хвилину ще бузьки кружляли,
Прощали рідний край, село
І полетіли та й пропали,
Мов їх ніколи й не було...
Летіли... Ниви майоріли,
Левади, ріки, села, ліс,
Карпати в далечі синіли,
Ставало сумно, аж до сліз.
Бузьки летіли... Десь далеко
Чужа незнана сторона:
Дива там різні, небезпеки,
Пригода жде їх не одна.
Летіли днями і ночами,
Не спочивали ні на мить,
Аж бачать – люте до безтями
Під ними море клекотить.
Летіли далі... Глип, аж мріє –
На морі жовтий поясок –
В серцях прокинулась надія:
Це ж видно берег і пісок!
«Привіт тобі, чужа країно,
Привіт з далекої землі!
Летіли ми сюди невпинно,
Чи ясний день, чи ніч в імлі.
Голодні, втомлені з дороги,
Спочити нам – останній час,
Сьогодні хай твої пороги
В гостину знову приймуть нас!»

Уривок із віршованого оповідання «Мізничик»,
журнал «Веселка», 1956 р.

Богдан СТЕЛЬМАХ

Осопас

Ось осінні оси – ось!
Я пасу осінніх ос.
Синю сливу роздушу,
спілу грушу надкушу –
відкушене сам з'їм
надкушене дам їм.
А кісточку та зернятка
Хай ковтає чорна грядка.

Тамара КОРОЛЬОВА

Шепіт, шелест, шерех листя

Шепіт, шелест, шерех листя...
Ходить осінь золотиста,
Жовтокоса, багряниста,
З тихим шумом падолисту.

Шелест, шурхіт по діброві...
Стиха осінь колискові
Шепче нам про неба просинь.
Шепче осінь. Шепче осінь...

Валерій ЗІНЧЕНКО

Вітерець-пустунець

Вітерець-пустунець
Між дерев гарцює.
Я візьму свій олівець,
Осінь намалюю.

Верби в жовтому вбранні
Опустили віти.
Відлітають журавлі,
Журяться за літом...

Василь ШВЕЦЬ

Листок

Наче в нашому саду
Літа й не бувало, –
Я під вишнями їду,
Листя геть опало.
Голі вишні і бузок
В тихому підтинні.
Он лише один листок
Звис на павутинні.
Зачепився нашвидку
За гіллячку нижню.
Видно, боляче листку
Покидати вишню.
Я візьму його мерщій,
Занесу до хати.
Він у читанці моїй
Буде сумувати.

Оксана КРОТЮК

Осінь

Струсила грушка листя шерехке.
Струсила і, зажурена, зітхає.
Бо дощ осінній все іде та йде,
А в неї одежини вже немає.
По листі мокрому, як сірий корабель,
Пройшов їжак. Задумався, спинився:
Було ж тут груш, і яблук, і морель*...
А світ узяв і так перемінився.

**мореля – сорт абрикоси з дрібними плодами*

Оксана ІВАНЕНКО

Маленьким про великого Тараса

(Продовження з попереднього числа)

VIII

Пани, цар, його посіпаки – жандарми зненавиділи Тараса Шевченка.

Якось повертався Тарас зі своїх мандрівок по Україні до Києва. Був чудовий весняний ранок. Порохом перепливав Тарас широкий Дніпро і милувався на любий Київ. Він поспішав на весілля свого друга. Зійшов на причал, раптом підходять до нього жандарми і арештовують. Відвезли Тараса до Петербурга і посадили в тюрму. Разом з Тарасом арештували й багатьох його друзів з їхнього товариства, та нікого не покарали так тяжко і жорстоко, як Тараса Шевченка. Розлютився цар за його сміливі вірші і наказав віддати Тараса в солдати і заслати далеко-далеко від України. А найстрашнішим і найтяжчим для Тараса було те, що немилосердний, мстивий і лютий цар заборонив йому писати і малювати.

Десять років пробув Тарас у далеких краях. Спочатку проходив він солдатську муштру в гарнізоні Орської фортеці, за малесеньким містом Орськом над річкою Уралом. Потім з солдатами пройшов походом тисячі верст по голих степах та пекучих пустелях, де самий пісок, колюча трава, гірка вода в рідких озерцях. Та й тій раділи і люди, і животино. Верблюди і коні тягли провіант, зброю і розібрану шхуну – невеличкий корабель. Солдати йшли пішки під палючим сонцем до маловідомого Аральського моря. Експедиція під командою капітана Бутакова повинна була вивчити це море.

Два літа плавав і Тарас Шевченко по Аральському морю, завжди бурхливому, неспокійному. Переносив шторми, качку. А взимку і на суходолі, на півострові, де стояв їхній форт, було не легше. Лютували

різні східні вітри, заносили колючі сніги. Солдати і матроси хворіли від нестачі харчів.

Тараса дуже полюбили і матроси, і солдати, і сам командир експедиції капітан Бутаков. Вони побачили, що Тарас справедливий, добра і розумна людина і дуже талановитий художник. Бутаков і в експедицію взяв Тараса для того, щоб той змалював береги Аральського моря. Тарасові було ж заборонено малювати, і він дуже зрадив, коли йому доручили цю роботу. Він зробив там багато прекрасних цікавих малюнків і моря, і берегів, і мешканців того пустинного тоді краю – казахів і туркменів. Малював він і себе з товаришами-солдатами. Ті малюнки тепер зібрали і пильно бережуть, і по них багато людей бачать, де та як жив наш Тарас Григорович у засланні.

Серед тих малюнків є один надзвичайний. Малюнок, на якому зображений тигр. Так, величезний страшний тигр.

До стану рибалок, коло форту, занадився ходити тигр. Він загриз корову, кількох телят і навіть напав на людей. От і вирішили його знищити. Всі солдати, матроси, рибалки і казахи, які жили поблизу в своїх юртах, вийшли на полювання і

вбили хитрого лютого хижака.

Тарас був також на цьому незвичайному полюванні і з блискавичною швидкістю змалював забитого тигра.

І там, на засланні, Тарас однаково, хоч це було суворо заборонено царем, писав вірші. Він не скорився, він писав ще запальніше, ще одвертіше проти зла і неправди. Але він робив це потай, щоб ніхто не бачив. Потай записував свої вірші у малесеньку книжечку-зошит, яку сам зробив, і ховав її за халявою чобота. Ця маленька «захалаявна» книжечка зберігається і зараз.

(Далі буде)

Марія ХАТКІНА

Буквар

для дошкільнят і дбайливих батьків

М м

Мати

Може все у світі мати:
Шити, прати, готувати,
Заспівати колискову...
Та усе почати знову!

Ма! Ма! Ма! -
Подивіться, вже зима!

Му! Му! Му! -
Хто це мукає? Чому?

Мо! Мо! Мо! -
Діти люблять молоко!

Знайди склади МА, МО, МУ
на початку слів:

молоко муха мати машина музика

Н н

Індички

Із села, що біля річки,
Йшли до ринку дві ін-
дички.
Так до місця й не дійшли:
Переправи не знайшли.

Прочитай, як кричить віслю-

чок: «І-а! І-а! І-а!» Згадай, у якій казці віс-
лючок має таке ім'я – Іа?

Знайди слова, які починаються з лі-
тери І.

Знайди слова, де літера І у середині:

ірис літо індик іволга річка

Н н

Носоріг

Нежить зненацька схопив носоріг,
Краплі закапати в ніс він не зміг.
«Чому?»

Може, це ріг заважає йому?

На! На! На! -
Птиці насиплю пшона.

Но! Но! Но! -
На конячці поїду в кіно.

Ні! Ні! Ні! -
Не заважайте мені!

Ну! Ну! Ну! -
Без казочки я не засну!

Знайди слова, в яких літера Н
знаходиться на початку слова, а у яких
– наприкінці слова:

ніс слон небо дзвін норка

Румунські класики - дітям

Іоан СЛАВІЧ

Загадковий плід

Жив-був собі цар, а в дворі цього царя росло дерево настільки високе, що його верхівки ніхто й не бачив. Це дерево цвіло і плодоносило щороку, але ні цар, ні його придворні, ні будь-який інший землянин не бачили ніколи його плоду.

Отже там, у висоті, куди не сягає людське око, хтось не лишав їх опадати на землю, а вчасно збирав. Цар же лише хотів дізнатися, що за плоди родить те дерево, тож оголосив по всьому своєму царстві, що той, хто вилізе на нього і зможе розказати, які той має плоди, одружиться на одній із його доньок, яку сам собі вибере.

З'їхалися всілякі бояри, королевичі, навіть хлопці-молодці, але жоден із них не зміг вилізти на дерево.

А при царському дворі жив зарозумілий хлопець, який похвалився своїй матері, що він зможе вилізти. От він і попросив її піти до царя й передати тому, що він це зробить.

Цар не повірив цьому та й покликав Данчу до себе.

— І ти не зможеш вилізти, — сказав він парубку. — Знай: якщо тобі це не вдасться, я накажу відрізати твою голову.

Данчу погодився, щоб йому відрубали голову, якщо він не зможе забратися, і попросив царя дати йому три дні на роздуми. За ці три дні він доручив ковалю викувати йому залізні черевики, а потім почав лізти.

Він усе піднімався і піднімався три дні й три ночі і раптом натрапив у корі дерева на отвір, через який увійшов у халупу. Там побачив стару-престару бабцю. Він гречно привітався з нею.

— Добрий вечір, дорога бабусю! — сказав він їй.

— Добре, що ти назвав мене бабусею, — відповіла йому стара, — інакше в одну мить я б тебе згубила. Але що привело тебе сюди, хлопчику мій?

— Дорога бабусю, — відповів він, — чи не змогла б ти мені сказати, які плоди родить це дерево?

— Почекай трішки, поки повернеться мій син, — відповіла вона, — він і це має знати, бо дме й у найменші щілини.

А вона ж була Матір'ю Вітрів. Увечері її син повернувся й відчув людський дух.

— Я чую запах людини, — сказав він матері. — Хто це прийшов і по яких справах блукає?

Вона докладно розповіла йому все точнісінько

так, як дізналася від Данчу.

— Так, — сказав їй син Неспокійний Вітер, — це правда, що я завіваю у всі щілини, але мені й досі не довелося дізнатися, які плоди у цього дерева.

Пішов парубок ні з чим далі. Піднявшись сюди, він сточив одну пару залізних черевиків. Тепер узув іншу пару.

Ліз він нагору ще три дні й натрапив на іншу халупу. Увійшовши всередину, гречно привітався.

— Добрий вечір, люба бабусю!

І ця стара дала йому таку ж відповідь, як і попередня, а потім запитала:

— Звідки ти й куди?

Він сказав їй, що блукає, щоб дізнатися про плоди дерева.

— Що ж... — відповіла вона, — мені шкода, що я не можу тобі роз'яснити. Але почекай, поки прийде мій син; він напевне зможе тобі сказати.

Потім бабця його нагодувала, бо той був дуже голодним, а далі постелила, щоб він поспав.

Коли її син, Чоловік з Місяця, повернувся додому, він також запитав усе те, що й вітер. Мати відповіла йому, що той парубок — хороша людина і ходить, аби дізнатися, які плоди дає дерево.

— Мені дуже шкода, — відповів їй син. — Це правда, що я заглядаю у всі щілини, але й досі мені не довелося дізнатися, які плоди у цього дерева.

Уранці, коли Данчу прокинувся зі сну, бабуся йому все це розповіла. Не залишилося Данчу нічого іншого зробити, як вийняти свою третю пару залізних черевиків, а зношені кинути вниз.

Знайшовши їх у дворі, слуги віднесли ті черевики до царя, який таким чином зрозумів, що парубок добирався все далі.

«Здається, він таки знайде плоди дерева, — подумав він про себе, — та я все одно не віддам йому свою дочку».

А Данчу піднімався все вище й вище день, другий, а на третій знову натрапив на халупку. Тут він знайшов ще старішу бабцю, Матір Сонця; і з нею все сталося так, як і з тими двома попередніми, і рушив парубок далі.

Далі буде

(Переклад з рум. Міхаєли Гербіл, Людмили Дорош)

Грицько БОЙКО

Сірничок

(Продовження з попереднього числа)

Поставивши чайник на плитку, завзято
Вогонь запалили малі поросята.
Самі ж веселенькі гайнули гуляти:
М'яча у дворі узялися ганяти!
Коли наганялись, згадали про чай:
Вже, мабуть, готовий! Іди – вимикай!
А чайник тим часом кипів та кипів,
Всю плитку забризкав, бурчав і шипів.
Вогонь загасив він, і в кухні відразу
Почулось свистіння горючого газу.
Прийшло поросятко, тернуло сірник:
Враз – вибух страшенний і жалібний крик,
Це сталась біда: поросятка малого
В лікарню забрала «Швидка допомога».
Щоб лиха такого із газом не знати,
Увімкнену плитку не слід залишати!

Ось білка білчатам горіхи збира.
В дуплі залишилась лише дітвора.
Білчата міркують: «Горіхи смачні,
Коли б ще посмажити їх на вогні!»
Знайшли сірники пустотливі білчата
І вогнище стали в дуплі розкладати.
Трухляве дупло спалахнуло умить,
Та добре, що близько знайшлися тоді
Пожежники смілі, бобри молоді.
Всі дружно вони за роботу взялися,
Пожежу мерщій погасили у лісі.
Врятовані вчасно малі білченята,
Та в них ні горіхів, ні теплої хати.
А білка навчає своїх малюків,
Щоб брати не сміли вони сірників.

Щоб тепло було восени і зимою,
Хлівець збудували цапок із козою.
– Хороша будова, – промовив сусід, –
Та треба зробити вам громовідвід.

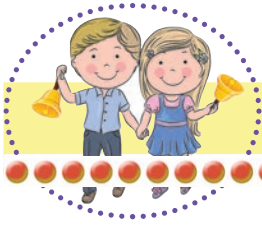
– Навіщо? Такого не бачив я зроду.
Прожити я зможу без громовідводу!
А літом якраз прокотилась гроза,
В хлівець поховались цапок і коза.
Та треба ж біді отакій приключиться:
Влетіла у їхній хлівець блискавиця.
Вона спопелила усе нанівець:
Пропали цапок, і коза, і хлівець.
І ви пам'ятайте, що громовідвід
На кожному дахові ставити слід.

До дзеркала мавпа підходить вдесьте:
– Чи сукня в порядку? Пальто не зім'яте?
Взяла ридикюля і двері замкнула,
А світло тоді погасити забула.
В кіно поспішає вона по дорозі.
Аж чує: – Пожежа !.. – гукають на розі,
А мавпа байдужа не знає в ту мить,
Що то електрична проводка горить.
І полум'я в вікнах зловісно розквітло
В кімнаті, де мавпа залишила світло.
Пожежна машина по вулиці мчить,
Вона поспішає вогонь погасить.
Щоб нам на пожежі з плачем не стояти,
Ми прикладу з мавпи не будемо брати!

Всім весело свято зимове стрічати!
Ось біля ялинки зібрались зайчата.
Їм іграшок мама купила немало, –
Багато й самі малюки змайстрували.
Ялинка в убранні! Та радісні діти
Схотіли бенгальські вогні запалити.
І тільки вогні запалила зайчиха,
Як скоїлось в хаті небачене лихо:
Горять на ялинці прикраси і вата,
Тріщать гілочки і вищать зайченята.
І доки в пожежну зайчиха дзвонила,
Дотла новорічна ялинка згоріла.
Тож треба усім пам'ятати завжди:
Призводять бенгальські вогні до біди!
Малята, ви будьте з вогнем обережні
І вивчіть всі правила протипожежні!

Степан К. Д. ТРАЙСТА

Хоробрий лицар Саке

Колись, у зачарованому лісі на прихованій галявині був мурашник. Королева Мураха панувала на всій галявині, а її лицар Тімо захищав державу мурашок, і тому всі її підлеглі жили в мирі та добробуті. Але одного разу червоні мурахи з темного лісу напали на її королівство. Коли був найбільше потрібен, лицар Тімо зник, тому Королева Мураха вирішила шукати нового лицаря, який повинен був вести переговори з королем червоних мурах, щоб той повернув їм чудотворний камінь, який забрав у них. Король червоних мурах жив у палаці, що знаходився глибоко в лісі.

Молодий мураха Саке жив у маленькому мурашнику десь на краю галявини і прагнув бути лицарем королеви, тож одного разу втік з дому. Окрім харчів на дорогу, він взяв із собою топірець свого батька, щоб захиститися від небезпек, які могли трапитися йому в подорожі.

Недалеко їхнього мурашника Саке побачив молодшого від себе мураха, який піднімався високо на травинку, і запитав його, що він бачить з висоти. Але враз з-поза його спини з'явився жук і дико глипнув на Саке. Та той не злякався, а сів верхи на нього, щоб той не з'їв юнака, якого звали Мура. Юнак спустився з травинки й подякував Саке за те, що врятував йому життя, а потім попросив взяти його з собою в подорож.

Вони вирушили верхи на жуці і опинились біля молодого чагарника. Мура розповів Саке про те, як його рід мурах утік перед армією червоних мурах. Тоді Саке зрозумів, що його місія небезпечніша, ніж він спочатку думав, і це його трохи налякало. Але вони продов-

жили свою подорож, поки не дійшли до узлісся.

Раптом з лісу почувся сильний звук. Саке і Мура заховались під кленовий листок і там переждали, поки він утихнув. Але коли вони вийшли з-під листка, то побачили, що їх оточили сотні червоних мурашок, які зв'язали їх, забрали їхнього жука і навіть топірець Саке. Бойова група червоних мурашок посадила їх у клітку, яку тягнув равлик, і відвезла до свого табору, де були сотні інших червоних мурашок.

Молодий Мура запитав Саке, що збирається робити, але той не знав, що відповісти. Він боявся, що це кінець їхньої подорожі. Другого дня їх відправили працювати: доглядати за жуками та равликами, наводити порядок та готувати їжу для армії червоних мурашок. Там було багато інших в'язнів, як і вони, і з кожним днем його мрія стати лицарем королеви Мурахи віддалялася.

Одного дня, коли вони були в лісі, щоб назбирати їжі, балакуча мурашка Дара розповіла Саке про синій гриб, яким годувала її мати, щоб вона засинала і не прокидалась цілу ніч. Саке попросив усіх полонених мурах взяти по шматочку гриба, а повернувшись до табору зварив з нього вечерю для армії червоних мурах. За вечерею всі червоні мурашки позасинали, хто на стільцях, хто на підлозі, а деякі навіть на ногах.

Саке дав знак мурашкам, що настав час втікати. Вони озброїлись, знайшли навіть топірець Саке, сіли верхи на жуків і втекли в ліс.

(Далі буде)

●● Славетні українці ●●

Олена Пчілка

Під цим іменем друкувала свої роботи Ольга Петрівна Косач – українська поетеса, прозаїк, драматург і перекладачка, публіцистка і видавчиня, етнографиня і фольклористка, громадська і культурна діячка, меценатка та член-кореспондент Всеукраїнської академії наук. А ще – вродлива жінка, ніжна й мудра матір, яка виховала і зформувала талановиту Лесю Українку.

Ольга народилася 17 липня 1849 року в Гадячі на Полтавщині в сім'ї небагатого дворянина Петра Драгоманова, предки якого перебували на дипломатичній службі ще в гетьмана Б. Хмельницького. Разом зі старшим братом Михайлом, котрий став відомим вченим і громадським діячем, росла в атмосфері свободи і любові, виховувалася в гуманістичному дусі. Ольга Петрівна здобула найвищу освіту, доступну на той час жінці – закінчила сирітський пансіон шляхетних дівчат у Києві. Але вона була не задоволена викладанням з-під палки, яке тоді повсюди застосовували. Згодом, будучи матір'ю 6 дітей, всім їм забезпечила початкову освіту в домашніх умовах з майже виключно українською мовою. Ще в юні роки Ольга і її брат долучилися до кола товариства, яке працювало задля розвитку української національної ідеології та в ім'я відродження української нації. У цьому напрямку аристократка пропрацювала майже 50 років.

Влітку 1868 року Ольга Петрівна разом з чоловіком виїхали на Волинь. Там вона зайнялася збиранням фольклору і в 1876 році видала книжку «Український народний орнамент», яка здобула визнання науковців. Завдяки цій праці до нас дійшло так багато про розмаїття українських орнаментів і фасонів. А завдяки авторці українська вишиванка, в яку вона так любила одягатися, стала тоді і залишається й зараз одягом як селян так й інтелегенції. З часом О. Пчілка взялася перекладати і переспівувати світових класиків. Далі – писала в різних жанрах і на різні теми, про і для людей різних верств. Вона привнесла в українську літературу жінок нового

типу: вольових, сміливих, героїчних дівчат-патріоток. У своїх роботах кликала передусім удосконалитися самому, стати твердим духом. Як і інші митці того часу, вона творила нові українські слова. Саме з-під її легкого пера вийшли такі широковживані слова, як «мистецтво», «переможець», «променистий», «палкий», «нестяма». З 1924 року Ольгу Петрівну прийняли працювати в етнографічній та літературно-історичній комісії Академії наук УРСР. А в 1925 році за здобутки в розвитку української літератури, науки та культури Пчілку (за чоловіком – Косач) було обрано членом-кореспондентом АН УРСР. Вона стала першою жінкою-академіком.

У період 1908-1915 рр. О. Пчілка стала творчою та рушійною силою журналу «Молода Україна». Він фактично став першим періодичним виданням для дітей Наддніпрянщини. Там були надруковані її численні поезії, казки, оповідання та п'єси для дітей. Вже не молода жінка в цей період влаштовувала з учнями бесіди, організовувала тематичні вечори. Навіть організувала аматорський дитячий театр. Так вона піклувалася про належне повноцінне виховання молоді, бо в цьому бачила запоруку майбутнього успішного суспільства, вільної і сильної держави.

Після перемоги більшовиків продовжувала виступати проти русифікації, проти національного і політичного гніту, проти чужої школи. За це зазнала переслідувань, арештів, обшуків як вона так і члени її сім'ї. У рядянські часи про неї не писали, не друкували її творів, намагалися викреслити з історії літератури. Померла Олена Пчілка 4 жовтня 1930 року в Києві і спочиває на Байковому кладовищі поряд з чоловіком, сином та всім відомою дочкою. У 1991 році видавництвом «Веселка» засновано літературну премію імені Олени Пчілки – за кращі художні твори для дітей.

Підготувала Ольга Сенишин

Михайло Гафія ТРАЙСТА

Неймовірні пригоди Панаса Гусонаса

частина III

20. Як Панас Гусонас обдурив зміїв

Повернувшись до Зміїного Палацу, Степан розкричався на Драгона, що його сини працювати не дають, ади, ні по воду, ні по дрова, бо вони вслід за ним і починають: «Того не роби!.. Того не торкайся!.. Ой, Панасику!.. Ой, голубчику!.. То наш дідусь викопав, то наш дідусь посадив!»

Змії тільки фиркав, пускаючи з люті то вогонь, то пару крізь ніздрі, бо ади, він пообіцяв

генералу Дияволбеке-ру Біснзвену одне, а тут виходить інше, та ще з такою втратою – п'яти золотих на тиждень.

Увечері, коли Панас ліг спати, стокляті змії вирушили обпарити його кип'ятком. Якщо мечем, шаблею та булавою не вдалося їм його знищити, то ок-

ропом певне діло, що їм вдасться, бо окроп є окроп!

Але Панас, втративши довір'я в стокляту зміїню, поставив на солому колоду, вкрив її ковдрою, а сам в кутику хропе, що аж сто-дола дрижить.

Змії увійшли з величезним цебром окропу, підняли його і «Р-р-раз!» – вилипи кип'яток на свого ворога.

«Ш-ш-ш-ш-ш...» – зашипіла солома.

«Ги-и-и...» – застогнав Панас.

– Все, тепер ми позбулись його! – зрадів Шаркань.

– На віки віков, амінь! – додав веселий Змеул.

– Рано прийдемо і поховаємо його...

Але другого ранку, коли змії з лопатою, рикалем та киркою наближались до стодоли, щоб похоронити обпареного Панаса, побачили того на порозі стодоли, попихкуючи з люльки і наспівуючи пісеньку.

*Ой, як мені добре спалось,
Дана, дана, дай...*

– Що це за чудо?

– Що це за диво?

– Це той, що не гине?

– дивувались змії.

– Доброго ранку, братове! Як вам спалося?!

– зустрів їх Панас.

– На-а-ам?..

– Та-а-а...

– А тобі?...

– Мені прекрасно, тільки цієї ночі було жарко, прокидаюсь і дивлюсь – я весь у поті,

ледве висувив сорочку та штани.

Змії похилили голови і пішли відрапортувати батькові, що і як.

Думали змії, передумували, радились, ламали голову, але ніякої їм хосни з того. Нарешті вирішили заплатити йому по п'ять карбованців за дні, які служив у них, і хай іде собі своєю дорогою!

– Панасе! – почав старий Драгон.

– Слухаю вас, пане газдо! Може, якусь нову роботу знайшли для мене? – нібито зрадів Панас.

– Та воно... знаєш... ми тут домовились, що...

– Це дуже добре! Це дуже добре!.. – продовжував прикидатися Панас, що радіє. – Бо бачте, я ледве чекаю відробити свої злотяки!

– А, та ні... ми... ми домовились, що...

– Що ви?! – крикнув Панас. – Ви домовились, щоб мені не заплатити?! Е-е-е, не вийде, панове, не вийде! Навіть не думайте про таке, бо, як бачу, ви ще не даєте собі справу, з ким ся маєте! Та я вас!..

– Та ні, ні, Панасе! – перелякався Драгон.

– Нам і на думку не спадало, – підтвердив Шаркань.

– Про таке і мови не може бути! – переконано промовив Змеул.

– Що ти, Панасе? За кого ти нас маєш? – втрутився в бесіду Балаур.

– А тоді про що ви домовлялись?! – не знижував голосу Панас.

– Та ми думали... так домовились, щоб... ну, як тобі казати... – вертів бесідою Драгон, шукаючи очима помочі від синів.

– Та говоріть вже!

– Ми хотіли тобі заплатити за весь період, на який ти найнявся, – спробував Шаркань.

– Так, так, за весь період! – додав Змеул.

– Гроші наперед! – підтвердив Балаур.

– Ого, нівроку! Але, панове!.. Ми так не домовлялись... – посміхнувся Панас.

– Це правда, але...

– Воно так, але...

– Ми так не домовлялись, але...

– Так буде найліпше... – почали переконувати змії Панаса.

– Найліпше для кого?! – запитав Панас.

– І для тебе, і для нас, – відповіли змії.

– А звідки ви, бісове плем'я, знаєте, що найліпше для мене?!

– Та чому б не було вигідно для тебе, як ми даємо тобі грошей так, даремно... – насмілювався Драгон.

– Ну, якщо у вас грошей, як сміття, то давайте насипте мішок золотих і розстанемося друзями.

(Далі буде)

Ярослава ШТЕЛЯК

Осінь

Десь там, внизу, туман стоїть,
В собі ховає пізні трави,
Нагадує, що осінь тут,
Що розмалює всі діброви.

Не пролетів тут жодний птах,
І ліс вже хоче задрімати...
Опало листя на кущах –
Втомилося зими чекати.

Холодні ранки настають,
Вже осінь дощики приносить.
З беріз листочки опадуть
Й річок вода їх десь відносить.

Десь у садах плоди збирають
І до складів їх завезуть.
В городцях далії панують
І хризантеми вже цвітуть.

Багата осінь і чудова,
І хоч погода вже не та,
Малюйте осінь в своїх мріях!
Вона ж прекрасна й золота !

Тематична картка «Золота осінь»

1. Повторіть рядки і вивчіть віршик:

«На городі осінь мила
Нам гостинці залишила.
Зажурилась баба Ната:
– Як же вчасно все зібрати?!
Зберемося разом, друзі, –
Допоможемо бабусі!» («Осінні клопоти»)

2. Назвіть осінні фрукти, а опісля розмалюйте їх:

Я.....

В.....

С....

Г....

3. Складіть слова зі складами, що відносяться до нижчеподаних малюнків:

гри- ; -бок ; лис-; -ток; баи-; -тан.

4. Упорядкуйте слова, щоб скласти прислів'я:

збирає весна а осінь з'їдає.

5. Допоможіть дітям порахувати яблука та розмалюйте малюнок.

6. Роздивіться малюнки та опишіть, що на них відбувається; які осінні явища ви помітили.

- На городі молода,
пишні коси розпліта /
У зеленій хустинки зо-
лоті хова зернинки.

8. Пора для відпочин-
ку, робім фізкульт-
хвилинку!

Всі з-за парти
піднялися,
Руки вгору
й потяглися!

Вправо-вліво нахилились,
У віконце подивились,
Пострибали, пострибали
І за парти посідали.

9. Конкурс «Я вмію!»

Назвіть осінні фрукти і овочі. Переможець,
той, хто вкаже якнайбільше назв. Успіхів!

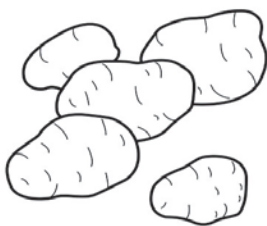

7. Відгадайте:

• Без вікон, без дверей,
повна хата людей.

• У землі вона зростає і
брунатний колір має.

• З мене листя обди-
рають, мене квасять, в
борщ кидають.

Рубрику підготувала вчителька початкових
класів Анка Майданюк Штюбіану

Вивчаємо англійську

1. Прочитай віршик «Five Little Pumpkins». Про кого розповідається в ньому та що трапилося наприкінці?

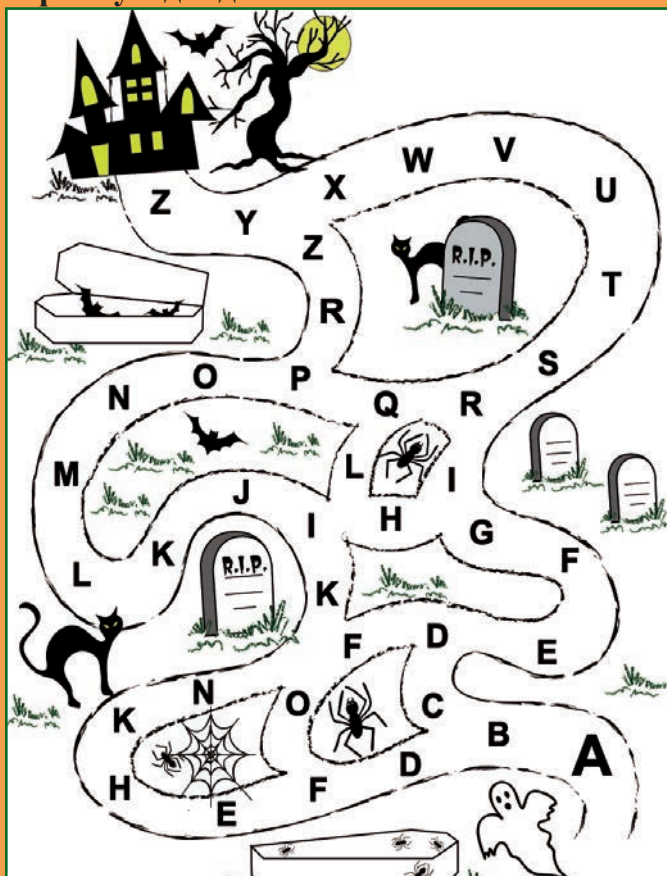
*Five little pumpkins sitting on a gate.
The first one said, «Oh my! It's getting late». The second one said, «There are witches in the air».*

The third one said, «But we don't care». The fourth one said, «Let's run, let's run!» The fifth one said, «Isn't Halloween fun?»

*Then Woooooo went the wind
and out went the lights.*

And the five little pumpkins rolled out of sight.

2. Допоможи привиду відшукати шлях до будинку. Просувайся за літерами англійського алфавіту від А до Z.

3. Дай відповідь на запитання «Why did Dracula take some medicine?». Коли ти відшукаєш усі слова, подивись на літери, що залишились, та занотуй їх у рядок знизу. Так ти відгадаєш загадку про Дракулу.

haunted
house
candy
ghost
trick
treat
dark
wizard
midnight
bat
pumpkin
spider
web

h	h	w	i	z	a	r	d	t	m
a	g	h	o	s	t	p	e	r	i
u	w	a	s	d	t	u	s	e	d
n	c	c	o	a	r	m	p	a	n
t	b	a	f	r	i	p	i	t	i
e	f	a	n	k	c	k	d	w	g
d	i	n	t	d	k	i	e	e	h
h	o	u	s	e	y	n	r	b	t

4. А ти перевдягася на Хелловін? Ким би ти хотів бути цього року? Намалюй свій костюм та доповни речення «This Halloween, I want to dress up as...»

This Halloween, I want to dress up as _____.

Підготувала Ірина Савіна

? Відгадай ?

В капелюшок пишний вбрався,
І морозу не злякався.
Невеличкий наш сміливець
Золотавий...
(чрпєвдгондоь)

Я не весняна квіточка рання.
Ні, я осіння квітка остання.
Схожі з дубовими маю листки,
Дуже духмяні мої пелюстки.
(имєтлнєзидх)

Осіння квітка сукню вділа
Рожеву, синю, ніжно-білу.
Стоїть, неначе їжачок,
У неї сотні пелюсток.
(Айстра)

У пучечках невеличких
На куші живуть сестрички.
Восени, хто гляне –
Вмить добрішим стане:
З гіллячок звисають,
Вогником палають.
Що ж це за красуня дивна?
То в гаю стоїть...(внигєж)

Зроби своїми руками

Породки з листя

Осінь – прекрасна пора для того, щоб зробити вироби з осіннього листа. У нашій сьогоднішній підбірці – чудові ідеї малюнків на осінньому листі. Зверніть увагу на те, що для малюнків на осінньому листі можна використовувати різні матеріали: маркери, крейду, фарби.

кумедних звірятко. Подивіться на форму листа і вирішіть, на яку тварину він може бути схожий. За допомогою фарб оживуть і рибки, і сонечка, і добрі привиди!

Для роботи з листям їх краще попередньо посушити. Щоб картини точно вийшли, покладіть листя на кілька днів між сторінками товстої книги – так вони збережуть колір і свою плоску форму. Візьміть різнокольорові фарби, крейду або маркери – і дайте волю фантазії! Малюйте на листочках крапочки, спіральки, сердечка, квіти, смужки, клітини і навіть павині вічка. Із листя можна зробити й

Жовтоока осінь

Слова Т. Цегельнюк,

музика В. Кащеєвої

Рухливо

О - сінь, о - сінь, жов - то - о - ка о - сінь. О - сінь, о - сінь, о - сінь зо - ло - та.

О - сінь, о - сінь жов - то - о - ка о - сінь. О - сінь не - бом швид - ко про - лі - та.

Відлітає журавлиний клин,
Засинає пожовтілий ліс.
Запитай у вітру, запитай,
Хто красу чудову нам приніс.

Приспів:

Осінь, осінь, жовтоока осінь.
Осінь, осінь, осінь золота.
Осінь, осінь, жовтоока осінь.
Осінь небом швидко проліта.

Сині квіти і червоний лист

Промінець яскраво фарбував.
Запитай у сонця, запитай,
Хто останні квіти дарував.

Приспів.

Не сумуй за літом, не сумуй –
Подивися, скільки любощів!
Запитай у неба, запитай,
Де від снів ховаються дощі.

Приспів.

Вірування наших прадідів: Лада

До верховних та впливових богів давньослов'янського світу відноситься неперевершена красуня Лада – богиня гармонії в природі, любові в шлюбі, універсальної злагоди та краси. У честь цієї богині на Русі чоловік і дружина називали один одного «ладо» і «ладка». А слова «лад» та «ладити» означали «знаходити спільну мову». Богиня Лада вважається дочкою первобога Рода і качечки – матері всіх міфологічних птахів. Декотрі дослідники називають Ладу дружиною Сварога – верховного божества слов'янського пантеону. Це божественна пара праотців у слов'ян, яких часто порівнюють з римськими Зевсом та Герою. Кажали, що кожного року, коли зустрічаються перші зорі в сузір'ї Перуна (Стрільця), богиня Лада народжує нове Сонце – Сонце зимового сонцестояння. А після цього вона разом зі Сварогом протягом 12 ночей творить світ. У цьому процесі творення Лада символізує світову любов, що є основою життя на землі. Вона є чимось на зразок «криниці Всесвіту», чия могутня енергія творення наповнює творчим потенціалом усіх: як богів, так і істот. Тому її ще називали «матір'ю Богів» або «матір'ю Світу».

Зображали Ладу у вигляді надзвичайно вродливої молодшої жінки з довгим світлим волоссям та квітковим вінком. Одягнена вона у білому одязі розмальованому зображеннями зеленого, багряного та жовтого кольорів. Вона випромінює радість, легкість, привітність, тепло, доброту і любов. Її священними символами є білий лебідь та біла береза. За легендами, у стародавньому Києві стояв храм богині Ладі. В ньому стояла її статуя, прикрашена коштовностями. Її одяг був гаптований золотими нитками, а на голові Лади був завжди свіжий трояндовий вінок. Такій витонченій і могутній богині велося жертвувати витончені речі – шкурки диких тварин, полотно, вовну, посуд, візерункате печиво, млинці, кашу, хліб, мед, сир тощо.

Свято Лади наставало 25 травня, коли починав танути сніг. Воно тривало аж до початку весняних робіт, до 25 червня, і відзначалося весело: з піс-

нями, танцями, загальними ігрищами та розвагами. Люди раділи початку весни і поверненню великої богині весни, родючості та врожаю – Лади. Вважалося, що вона витворює і воскрешає відмерлу на зиму природу, робить землю плодючою. Вона розпалює вогонь небесних гроз, проганяє злі сили, виводить з-за холодних хмар світлосяйне сонце. Це вона прийшла вперше до людей з яблуком та виноградом, виростила перше зерно жита. За давньою легендою, Лада, несучи весну на землю, лягла спочити серед степів й міцно заснула. Цим скористалася Мара – богиня зла і темноти. Вона густо засіяла довкола сплячої Лади колюче терня, котре швидко проросло й забуяло. Пробудили Ладу далекі й відчайдушні моління орачів, які благаючи тепла на свої ниви. Підхопилася Лада, кинулася бігти в бідний край – нести тепло і весну. Але колюче терня нестерпно дерло її тіло. І там, де падали краплі Ладиної крові на землю, виростили буйні кущі червоної калини. Тому часто Ладу зображають верхи на білому коні та з пучечком червоної калини в руці.

Але цю шановану язичницьку богиню ще вважали уособленням шлюбу та подружнього життя, покровителькою жінок і любові. За переказами, Лада збирає душі праведників після смерті, які стали іскрами. Потім вона йде у людський світ і вкладає їх у лоно жінкам, які прагнуть дитини. Супутницями богині є почуття Чарівності і Любові. А прилітає вона на чарівній колісниці, запряженій парою голубів і парою лебедів. Тому жінки, а особливо ті, які хотіли одружитися, та ті, котрі не могли мати дітей, не забували приділити особливу увагу могутньому божеству – принести їй відповідні щедрі жертви. Сама богиня пізнала радість материнства. Її досить часто зображають із її дітками-близнятами, двома божественними першопочатками життя: дівчинкою Лелею (втілення води, жіночості) та хлопчиком Полелем (втілення вогню, мужності). Та про них і інших не менш цікавих божеств ми розкажемо іншим разом.

Підготувала Ольга Сенишин

Пишаємося нашими дітьми!

*Андрея Бойчук, 4 роки,
с. Луг над Тисою, Мараморощина*

*Лоредана Марія Букуріч,
Марія Дениса Вішован,
с. Поляни*

*Члени хору «Катерлезька зоря»,
с. Сфинту Георге, Тулча*